

Cronologia

periodística és abordar legislativament el tema de la clàusula de consciència d'una manera immediata, prenent així en consideració els criteris que unànimement han expressat els periodistes a través de les seves organitzacions representatives. Sense oblidar en cap moment, tampoc, la necessària regulació del secret professional”.

Juliol de 1991.— Representants del Col·legi de Periodistes, Comissions Obreres, UGT, la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB i dels comitès d'empresa de diversos mitjans de comunicació aproven, després de mesos de treball, l'Estatut-Marc de la Profesió Periodística a Catalunya. L'Estatut recull els drets dels periodistes a la clàusula de consciència i al secret professional.

30 i 31 d'octubre i 1 de novembre de 1992.— Té lloc a Barcelona el II Congrés de Periodistes Catalans. El darrer dia es proclama el Codi Deontològic de la Profesió Periodística a Catalunya. Tant a les conclusions del Congrés com en la Declaració Final del Codi es reivindica la necessitat de regular els dos drets constitucionals.

15 de desembre de 1992.— Josep Pernau, degà del Col·legi de Periodistes, escriu al vicepresident del Govern, Narcís Serra, recordant-li una vegada més la necessitat de regular per llei la clàusula de consciència i el secret professional.

28 de febrer de 1994.— La Junta de Govern del Col·legi mostra la seva satisfacció per la decisió del Congrés dels Diputats d'iniciar el tràmit per a la regulació de la clàusula de consciència i el secret professional dels periodistes a partir de sengles propostions de llei

Per què Godot no acabava d'arribar

—Joan M. del Pozo—

Diputat al Congrés (1982-1996)

Parlamentaris, periodistes i ciutadans atents en general vam viure durant un grapat d'anys, en relació amb la clàusula de consciència i el secret

professional dels periodistes, aquella inquietant escena beckettiana de l'“ara sí que arriba, però finalment no arriba”: un veritable “Godot legislatiu”, en afortunada expressió de Tomàs de la Quadra.

Els grups del CDS i d'IU-IC hi dedicaren

— “Es considerava inadequat donar forma legislativa “orgànica” al que sembla clarament una qüestió més d'àmbit laboral” —

diverses iniciatives en forma de proposició de llei. Uns cops van caure en bloc, i en d'altres ocasions —les darreres— es van salvar a trossos: el secret professional quedava arraconat i ens disposàvem a debatre i aprovar la clàusula de consciència. De fet, amb l'aprovació de la nova llei persisteix aquesta mena de discriminació —positiva?— del secret professional.

A parer meu, que oficiava de legislador actiu en qüestions que afecten la consciència —objecció al servei militar, estudi de les sectes, dret moral d'autor...—, es va produir una confluència heterogènia de factors que van aconseguir aquest efecte poc edificant de no desenvolupar uns drets constitucionalment establerts, dels quals s'exigia explícitament un desplegament legislatiu.

Tres blocs de raons

L'heterogeneïtat dels factors que fabricaren aquest Godot es pot sintetitzar, sense ànim exhaustiu ni de precisió absoluta, però sí amb voluntat de realisme, en tres blocs de raons, l'ordre expositiu dels quals no expressa major o menor valor de cap mena.

Primerament, les dissolucions anticipades de legislatura. Com tothom sap, no interrompen, sinó que eliminen literalment de l'agenda legislativa tot el que estigui pendent, ni que sigui d'un petit tràmit. Això va passar en dues ocasions.

Un altre bloc podria agrupar-se sota l'epígraf de les argumentacions juridicoconstitucionals: una d'important fou el problema de la definició de 'periodista'. Era clar que els dos drets són igualment referits a periodistes, però semblava igualment clar que un d'ells —clàusula— té una connotació netament laboral i econòmica, mentre que en l'altre —secret— predomina el sentit penal. Simplificant l'exemple: un columnista de prestigi a tant la columna no sembla que pugui reclamar la clàusula de consciència, perquè no té estricta relació laboral amb l'empresa, però sí sembla que —en el cas que se li hagués revelat quelcom en qualitat d'escriptor de diaris i ell n'hagués volgut parlar en la seva columna— se li hauria de respectar el secret professional sobre la font; és a dir, no participaria *in origine* de la condició de periodista, però sí *in fine*. D'altra banda, es considerava inadequat donar forma legislativa "orgànica" al que sembla clarament una qüestió —com el nom 'clàusula' suggereix— més d'àmbit laboral (conveni, estatut de redacció...) que estrictament constitucional. Igualment, com passa amb els altres secrets professionals, el del periodista hauria de ser considerat més un element de les lleis penals —processals o substantives— que no pas un dret substantiu singular. I encara, i aquesta argumentació era decisiva, es tenia la seguretat, ratificada per diverses sentències, que el dret real dels informadors tant a la clàusula com al secret era plenament operatiu en cas de necessitat, independentment de l'existència d'unes lleis de

desenvolupament. O, dit en plata, el desenvolupament legislatiu era tan obligat pel text constitucional com innecessari, per l'aplicabilitat directa dels drets fonamentals establerts també constitucionalment.

I finalment raons polítiques: d'aquestes, les partidistes per la banda del Govern i del grup parlamentari eren tan simples que semblen a hores d'ara increïbles: allò tan madrileny d'"abrir este melón ahora!...", l'embolic sociomediàtic que podria derivar de la voluntat de posar límits al secret professional o d'un possible conflicte per haver de fixar indemnitzacions econòmiques, sempre per a uns massa altes i per a d'altres massa baixes, sense possibilitat tècnica de muntar unes "negociacions de conveni".

Sense voler caure en la ingenuïtat de considerar-les determinants, també pesaven les raons de paternitat de la iniciativa i les menys visibles del pes de diversos sectors mediàtics i jurídics, que opinaven que l'aplicabilitat directa del text constitucional era molt millor que uns hipotètics desenvolupaments legislatius que, amb altíssima probabilitat, acabarien incorporant limitacions o constreïments a un text genèric, prou clarament i prou positivament expressat a la mateixa llei de lleis.

Timidesa reformista

Però la raó política de fons, la menys explícita però a parer meu la més decisiva, fou, com en tants altres terrenys del mandat socialista, una inexplicable timidesa reformista. No parlo d'un o altre ministre de Justícia o portaveu parlamentari; jo també hi era, però el que llavors només intuïa, ara ho veig clar: no vam ser prou valents. Lamentablement per a nosaltres, ara un govern de dreta facilita l'aprovació d'una llei que nosaltres no vam ser capaços de fer madurar. La vam voler a la Constitució, però no vam tenir el coratge d'impulsar-la a la legislació. No és un cas gaire diferent del que ens va passar amb el quart supòsit de l'avortament o amb la continguda llei d'objecció de consciència al servei militar. Hauríem anat molt millor si haguéssim escoltat més la veu de les pròpies conviccions socialistes que la veu dels buròcrates —de govern o de partit— o dels auscultadors suposadament científics de l'opinió pública.

La bona política

Perquè és obvi (ho haurem après massa tard?) que la bona política no és reductible a, ni aplicable ni justificable per un dictamen tècnic o una enquesta. I en les nostres societats —i en una mútua retroalimentació amb els nostres partits— hi ha un penós dèficit de política simplement i de bona política, dèficit que és a l'origen de molts més problemes que no ens pensem. També de l'absurd retard o el raquitisme de determinades legislacions ●

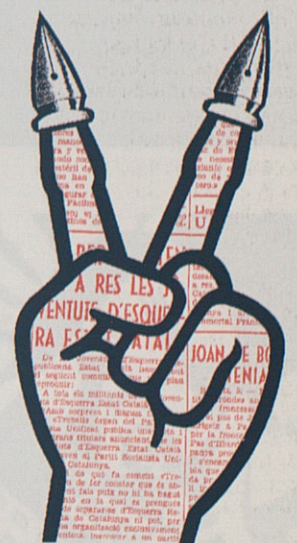
Cronologia

orgànica presentades pel Grup Parlamentari d'Izquierda Unida-Iniciativa per Catalunya.

29 de novembre 1994.— Josep Pernau, degà del Col·legi de Periodistes, compareix al Congrés de Diputats per informar en relació a les proposicions de llei orgànica reguladora de la clàusula de consciència i el secret professional dels periodistes, a sol·licitud dels grups parlamentaris socialista, d'IU-IC i de CiU.

8 de maig de 1997.— Arriba al Senat el text de la Llei aprovat pel Plè del Congrés de Diputats. El Senat l'aprova sense cap esmena el dia 11 de juny.

20 de juny de 1997.— La Llei entra en vigor en ser publicada pel BOE. ●

— “Ara un govern de dreta facilita l'aprovació d'una llei que nosaltres, els socialistes, no vam ser capaços de fer madurar” —